

WOJEWODA WIELKOPOLSKI

Poznań, 09.12.2022 r.

ZN-II.9532.8.2022.1

Pani
Małgorzata Kaczmarek
Przewodnicząca
Powiatowego Zespołu do Spraw
Orzekania o Niepełnosprawności
ul. Kościelna 5a
64-000 Kościan

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie art. 6c ust. 5 i 6 w związku z art. 6c ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 poz. 573 ze zm.) kontrolerzy w składzie:

- Bartosz Kamiński – Sekretarz Wojewódzkiego Zespołu – kierownik kontroli,
- Dorota Michalska – starszy inspektor wojewódzki,
- Honorata Lewandowska – starszy inspektor wojewódzki,
- Monika Misiak – inspektor wojewódzki,
- Dagmara Błaszczyk-Owczarek – członek Wojewódzkiego Zespołu – pedagog,
- Rafał Chalcarz – członek Wojewódzkiego Zespołu – lekarz,
- Józef Solecki – członek Wojewódzkiego Zespołu – doradca zawodowy

przeprowadzili w dniach od 30.09.2022 r. do 18.11.2022 r. kontrolę w Powiatowym Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kościanie z siedzibą przy ul. Kościelnej 5a, 64-000 Kościan na podstawie upoważnienie Wojewody Wielkopolskiego z dnia 16.09.2022 r., nr 189/22, której wyniki zostały zamieszczone w protokole z kontroli.

Kontrolą objęto okres od 01.01.2021 r. do dnia zakończenia kontroli.

W trakcie kontroli zweryfikowano 50 losowo wybranych akt sprawy.

Kierownikiem jednostki kontrolowanej jest Przewodnicząca Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kościanie – Pani Małgorzata Kaczmarek.

W związku z powyższym, na podstawie art. art. 6c ust. 5 i 6 w związku z art. 6c ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz § 17 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie trybu i sposobu przeprowadzania kontroli przez organy upoważnione do kontroli na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz

---

ul. Kazimierza Wielkiego 24/26, 61-863 Poznań
tel. 61 850 8760, fax 61 852 1891

www.poznan.uw.gov.pl, e-mail: zn@poznan.uw.gov.pl
www.obywatel.gov.pl, infolinia tel. 222 500 117

zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 29) przekazuję niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Przedmiot kontroli obejmował:

- usytuowanie organizacyjne Powiatowego Zespołu;
- kwalifikacje członków Powiatowego Zespołu;
- warunki organizacyjne i techniczne pomieszczeń Powiatowego Zespołu;
- prawidłowość i jednolitość stosowania przepisów, standardów i procedur postępowania w sprawach dotyczących orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności;
- zgodność orzeczeń z zebranymi dokumentami i przepisami dotyczącymi orzekania o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności.

W wyniku przeprowadzonej kontroli działalność Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kościanie oceniono pozytywnie z zastrzeżeniem następujących nieprawidłowości.

Analiza 19 ocen sporządzonych przez psychologa wykazała, że mimo iż oceny były oparte na analizie dokumentacji medycznej, mają niewielką wartość informacyjną. Zaoczny tryb orzekania nie może stanowić usprawiedliwienia dla niskiej wartości informacyjnej ocen psychologicznych. Treść poszczególnych punktów oceny powinna składać się na obraz funkcjonowania osoby niepełnosprawnej wraz z jej szczególnymi ograniczeniami w codziennym życiu. Dopiero na podstawie takiego obrazu można osobę poddać kwalifikacji do określonego (zgodnego z definicją ustawową) stopnia niepełnosprawności lub niepełnosprawności w przypadku osoby, która nie ukończyła 16 roku życia.

Należy pamiętać, że ocena psychologiczna stanowi materiał dowodowy w sprawie i powinna być wypełniana w sposób pełny i rzetelny. Z treści oceny winna wynikać kwalifikacja do odpowiedniego stopnia niepełnosprawności czy niepełnosprawności oraz zindywidualizowane uzasadnienie podjętej przez psychologa decyzji orzeczniczej.

Przy przyznawaniu wskazań do zatrudnienia szczególną uwagę należy zwrócić na warsztat terapii zajęciowej. Jest on placówką, stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy, możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskiwania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Zatem to „niezdolność do pracy” zapisana w punkcie pierwszym wskazań orzeczenia jest pierwszym warunkiem do rozważenia kwalifikacji do WTZ.

Kontrola 21 ocen sporządzonych przez pracownika socjalnego wykazała, że żadna z ocen nie została wykonana poprawnie. Brak opisów funkcjonalnych osób orzekanych, które uzasadniają decyzję orzeczniczą. Tak sporządzone oceny nie wnoszą nic do sprawy. Zadaniem pracownika socjalnego w procesie orzekania jest sporządzenie oceny, która uwzględnia: występujące ograniczenia w zdolności do samodzielnej egzystencji i pełnienia ról społecznych, stopień uzależnienia od innych osób w codziennym funkcjonowaniu oraz zakres koniecznej opieki lub pomocy innych osób, w tym konieczność objęcia osoby systemem środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji. Należy pamiętać, że ocena sporządzona przez

pracownika socjalnego stanowi materiał dowodowy w sprawie i powinna być wypełniana w sposób pełny i rzetelny.

Analiza 14 ocen sporządzonych przez doradcę zawodowego wykazała, że większość ocen jest niekompletna. Doradca zawodowy nie pozyskał wszystkich istotnych dla oceny informacji zawodowych. Dwie oceny zawierały istotny błąd merytoryczny polegający na zaleceniu pracy w warunkach chronionych przy zaliczeniu lekki stopień niepełnosprawności. Zgodnie z art. 4 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych warunki pracy chronionej można ustalić przy umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności. Część ocen posiada ogólnikowe uzasadnienie proponowanego rozstrzygnięcia. Nie podano konkretnych argumentów i przesłanek dla proponowanego stopnia niepełnosprawności. W 4 sprawach propozycja stopnia niepełnosprawności nie znajduje uzasadnienia w przeprowadzonej ocenie zawodowej.

Kontrola 11 ocen sporządzonych przez pedagoga wykazała, że żadna nie została sporządzona poprawnie, zgodnie z obowiązującymi standardami orzecznictwem. Pedagog sporządzając oceny nie zebrał wymaganego materiału dowodowego dotyczącego występujących dysfunkcji psychofizycznych utrudniających lub uniemożliwiających kształcenie i na tej podstawie podjął decyzję orzecznictwem. W kontrolowanych ocenach zastrzeżenia budzi punkt XII i XIII, w których wymagany jest szczegółowy opis rodzaju i zakresu koniecznej pomocy/opieki przewyższający zakres pomocy/opieki nad zdrowym dzieckiem. Pedagog w ocenach wskazuje na czynności, w których dziecko wymaga pomocy/opieki, które nie są wystarczające do uznania dziecka za osobę całkowicie zależną od otoczenia, niezdolną do samodzielnej egzystencji (opieka), bądź zależną od otoczenia (pomoc). W 4 ocenach Pedagog w punkcie XIII orzekł, iż orzekane dziecko „nie wymaga” konieczności udzielania pomocy (w sposób przewyższający normę wiekową) przy jednoczesnym zaproponowaniu niepełnosprawności. Według obowiązujących przepisów, jeśli dziecko nie wymaga konieczności udzielania pomocy skład orzekający nie ma podstaw do przyznania statusu osoby niepełnosprawnej. Zastrzeżenia budzi również punkt XIV, który sporządzony był pobieżnie i skrótowo z pominięciem istotnych dla procesu orzecznictwem informacji. Pedagog w kontrolowanych ocenach błędnie interpretował istotę punktu XIV oceny, który nie jest tożsamy z przyznaniem dziecku statusu osoby niepełnosprawnej. Zastrzeżenia dotyczą również uzasadnień, które nie potwierdzają w sposób wnikliwy proponowanego rozstrzygnięcia. Ponadto, pedagog w uzasadnieniach powołuje się na dokumentację medyczną, co jest niezgodne z obowiązującymi przepisami orzecznictwem, gdyż powołując się na dokumentację medyczną pedagog wykracza poza swoje kompetencje jako członek składu orzekającego. Większość kontrolowanych ocen pozbawione było wewnętrznej spójności. Treść ocen była sprzeczna z proponowanym rozstrzygnięciem. W 1 z kontrolowanych ocen zauważono niezgodność formalną tzn. pedagog został wyznaczony jako członek składu orzekającego dziecka w wieku przedszkolnym, a więc dziecka nie objętego obowiązkiem szkolnym (edukacją szkolną). Zgodnie z obowiązującymi przepisami pedagog dokonuje oceny dla potrzeb postępowania o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności osób realizujących obowiązek szkolny.

Analiza merytoryczna 50 ocen stanu zdrowia, sporządzonych przez lekarza przewodniczącego składu orzekającego wykazała, że w 8 sprawach w punktach VIII, IX, X niewłaściwie w odniesieniu do zaproponowanego stopnia niepełnosprawności wpisano: „nie dotyczy”, „j. w.”, „wymaga pomocy i opieki” itp. W 4 sprawach błędnie ustalono wskazania do zatrudnienia tj. „praca w warunkach chronionych lub na stanowisku przystosowanym” przy zaliczeniu do lekkiego stopnia niepełnosprawności. W 1 sprawie dotyczącej odmowy przyznania karty parkingowej, brak było wpisu, iż aktualny stan zdrowia nie powoduje znacznie ograniczonych możliwości samodzielnego poruszania się.

W 1 sprawie występuje wątpliwość czy tylko i wyłącznie na podstawie oceny dokumentacji medycznej bez przedmiotowej oceny orzekanego należy jest przyznanie ustalonego stopnia niepełnosprawności na stałe, a nie na czas określony.

Ponadto, w 1 sprawie ocena nie jest spójna z dokumentacją medyczną co do właściwego uzasadnienia ustalonego stopnia niepełnosprawności. Osoba została zaliczona do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności na stałe, przy czym w punktach: 5 i 6 wpisano „nie wymaga”, a w ocenie stanu zdrowia osoby orzekanej, brak opisu w punkcie VIII rodzaju i zakresu ograniczeń spowodowanych naruszoną sprawnością organizmu.

Ponadto, stwierdzono, że usytuowanie organizacyjno-administracyjne Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Kościanie nie budzi zastrzeżeń.

Baza lokalowa Powiatowego Zespołu spełnia wymogi określone w § 24 i § 25 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2021 r., poz. 857).

Wszyscy członkowie Powiatowego Zespołu uczestniczący w posiedzeniach składów orzekających w okresie objętym kontrolą posiadali odpowiednie kwalifikacje oraz dokumenty je potwierdzające.

Przewodnicząca Powiatowego Zespołu co do zasady zgodnie z przepisem § 19 ust. 1 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, wyznaczała skład orzekający, w tym lekarza – przewodniczącego składu. Wyjątek stanowi 1 sprawa, w której pedagog został wyznaczony do rozpatrzenia wniosku dziecka w wieku przedszkolnym, a więc dziecka nie objętego obowiązkiem szkolnym.

Zgodnie z przepisem § 33 pkt 2 ww. rozporządzenia dokonywano wstępnej weryfikacji dokumentacji medycznej. Lekarz dokonujący wstępnej weryfikacji dokumentacji określał specjalność przewodniczącego składu orzekającego.

W sytuacji gdy lekarz dokonując wstępnej weryfikacji dokumentacji medycznej złożonej wraz z wnioskiem stwierdził, że jest ona niewystarczająca do wydania orzeczenia, Przewodnicząca Powiatowego Zespołu, zgodnie z § 6 ust. 5 ww. rozporządzenia zawiadomiła osobę zainteresowaną odrębnym pismem o konieczności jej uzupełnienia wraz z wyznaczeniem terminu złożenia brakującej dokumentacji, z pouczeniem, że nieuzupełnienie jej w określonym terminie spowoduje pozostawienie wniosku bez rozpoznania.

Powiatowy Zespół, zgodnie z przepisem § 7 ust. 3 pkt 1 i 2 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, zawiadamiał stronę o terminie rozpatrzenia wniosku nie później niż 7 dni przed dniem jego rozpatrzenia. Zawiadomienia zawierają pouczenie zgodne z przepisem § 7 ust. 6 ww. rozporządzenia, który nakłada na stronę obowiązek usprawiedliwienia swojej nieobecności w ciągu 14 dni od daty posiedzenia składu orzekającego pod rygorem pozostawienia sprawy bez rozpoznania.

Wszystkie sprawy były załatwiane zgodnie z przepisem art. 35 i art. 36 Kodeksu postępowania administracyjnego. W przypadku niezakończoności sprawy w terminie Powiatowy Zespół, zgodnie z art. 36 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego oraz § 19 ust. 3 pkt 3 ww. rozporządzenia, zawiadomił stronę o niezakończoności sprawy w terminie i wyznaczał nowy termin do jej załatwienia.

We wszystkich sprawach poprawnie, zgodnie z przepisem § 13 ust. 5 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, orzeczenia były doręczane stronom postępowania nie później niż w terminie 14 dni od dnia posiedzenia składu orzekającego w sprawie wydania orzeczenia.

Biorąc pod uwagę oceny zawarte w wystąpieniu pokontrolnym zaleca się co następuje.

- 1) Oceny psychologiczne, zawodowe, funkcjonowania społecznego oraz pedagogiczne winny wskazywać na fakty udowodnione i istotne w sprawie. Należy je sporządzać w sposób pełny i wyczerpujący z wykorzystaniem dostępnych źródeł informacji, tak aby w pełni obrazowały funkcjonowanie osób orzekanych uzasadniające ostateczną kwalifikację orzeczniczą. Należy zwrócić uwagę na prawidłowe uzasadnienie rozstrzygnięcia orzeczniczego w oparciu o zebrany materiał dowodowy i wnikliwą analizę dokonanej oceny, potwierdzającą słuszność podjętej decyzji. Należy pamiętać, że zaoczny tryb orzekania nie może stanowić usprawiedliwienia dla niskiej wartości informacyjnej sporządzanych ocen.
- 2) Zaleca się wnikliwe zapoznanie się ze „Standardami postępowania dla psychologów członków zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności” autorstwa A.S. Potockiej (wydane przez Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej 2019) i zastosowanie ich w procesie orzekania (broszury winny być w posiadaniu Powiatowego zespołu).
- 3) Należy zobowiązać pedagoga, aby w wyniku przeprowadzonego postępowania diagnostycznego, dysponując dokładnym i wieloaspektowym opisem przejawów trudności orzekanej osoby w samodzielnym funkcjonowaniu, dokonywał odpowiedniej kwalifikacji ograniczeń i przekładał je na odpowiedni zakres niepełnosprawności. Należy wskazać konieczność sporządzania ocen w sposób rzetelny i wnikliwy oraz wykorzystywania w pełni dostępnych źródeł informacji. Zwrócić należy również uwagę na prawidłowe wskazywanie w ocenach konkretnych czynności determinujących konieczność udzielania pomocy/opieki w sposób przewyższający normę wiekową. Sporządzane oceny pedagogiczne winny być trafne, merytorycznie spójne wewnętrznie, zgodne z obowiązującymi standardami orzeczniczymi i uwzględniać fakty uznane za istotne w sprawie. Szczególnie należy zwrócić uwagę na prawidłowe uzasadnienie rozstrzygnięcia orzeczniczego w oparciu

o zebrany materiał dowodowy i wnikliwą analizę dokonanej oceny, potwierdzające słuszność podjętej decyzji. Należy zobowiązać Pedagogę do dokonywania opisu przejawów trudności i ograniczeń w funkcjonowaniu dziecka z powodu naruszonej sprawności organizmu w sposób wyczerpujący, dokładny. Merytoryka i forma jaką prezentują kontrolowane oceny nie stanowią dowodu w sprawie i w żaden sposób nie uzasadniają słuszności podjętej decyzji.

- 4) Pedagogę wyznaczać do rozpatrzenia wniosku osób realizujących obowiązki szkolny.
- 5) Oceny sporządzane przez lekarza zaleca się wypełniać w sposób czytelny i pełny w każdym jej punkcie, a w szczególności poprawnie dokumentować stan zdrowia osoby orzekanej w zakresie opisu badania podmiotowego, opisu badania przedmiotowego, opisu zakresu i rodzaju ograniczeń stwierdzanych u osoby orzekanej oraz wynikającego ze schorzeń opisu naruszenia sprawności organizmu osoby orzekanej (pkt VIII). W przypadkach przyznania wskazania do uzyskania karty parkingowej w ocenie zamieszczać wpis mówiący o znacznie ograniczonych możliwościach samodzielnego poruszania się osoby orzekanej. Szczególnie istotnym jest rozgraniczenie rodzaju i zakresu niezbędnej opieki (pkt IX) od rodzaju i zakresu niezbędnej pomocy (pkt X) w zależności od ustalonego stopnia niepełnosprawności §29, §30, §31 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności. W każdym przypadku oceny stanu zdrowia zamieszczać merytoryczne uzasadnienie podjętego rozstrzygnięcia, zawierające w szczególności wskazanie faktów uznanych w sprawie za istotne i udowodnione.

Działając na podstawie § 17 ust. 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 grudnia 2012 r. *w sprawie trybu i sposobu przeprowadzania kontroli przez organy upoważnione do kontroli na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*, przekazuję niniejsze zalecenia pokontrolne i proszę o przekazanie informacji o sposobie wykonania zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia w terminie 30 dni od daty doręczenia niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Z up. Wojewody Wielkopolskiego
Beata Winięcka
Przewodnicząca
Wojewódzkiego Zespołu
do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności
w Województwie Wielkopolskim